Reyestr do PORzadku y do Artykułów Práwá Máydeburskiego/ y Cesárskiego.

Piérwsze liczby w piérwszym miescu miedzy dwiemá liniomá/pod słowem/ Porz. położóné / vkázuią do Porządku. Wtóre / w drugim miescu / pod słowem Arty. do Artykułów Práwá Máydeburskieg. Trzecié/ w trzecim miescu/pod słowem Césár. do Artykułów Práwá Césárskiego.

A.

stąpi/álbo zás niedziekuiąc przystąpi. Jesli dług iáki zá-
płácić zápiße pod winą Wielkosądową/ á zapisowi do-
syć nieuczyni. In summá. O ty wystempki Burgrábska
winá właśnie ma być brana/w których sye nieuczciwość
álbo nieposłußeństwo przeciw Sądownemu roskazániu
pokázuie/ które Prawo názywa Tumulta indisciplina-
ta.i.insolentias/ inobedientiam. Spec. Saxon: lib. j. ar-
tic. 59. Jure Municip: artic: 16. in Textu et in Glosa.
Inne wßystki winy/álbo pytánia ná winy/nie są winy
ále plotki á łápáczki Prokuratorskie/ które nie thylko v
Sądu Burgrábskieg/ále y v inych Sądów zwykli czynić
chcąc sye Sądowi przypodobáć/álbo vbogiego człowie-
ká z gniewu ku ßkodzie przywieść/iáko to wiec pytáią/
Acz nie pokupił iż Roku nie dowiódł: Acz nie pokupił/iż
ná mie łuprunk wydawa á nie iestem pozwány: Acz nie
pokupił iż wßedł do Roká nie spytawßy: iż sye wierné-
go dotknął: iż sye rośmiał: iż pyta czego nie ma pytáć:
iż Szołtysá pierwéy pomienił niż Burgrábie: y inné tym
podobné łápáczki/dla których vbodzy ludzie spráwiedli-
wości swoiey dochodzić nieśmieią. Jesli ktho záłuie
nie pozwawßy/tedy pozwány nie ná wine pytáć ma: ále
wolności od Roku. A Sąd też ták ma skázáć. Gdyż Po-
wód nie dowiódł roku/ tedy pozwány/ma być od roku
wolny. Jesli pozwány przed odpowiedzią pyta/czego
nie ma pytáć/ tedy Powód nie ná wine ma fołdrowáć:
ále óno pytánié zbijáć. A Sąd też ták ma skázáć. Jż to
pytánié mieścá niema / ále winien pozwány dáléy po-
stempowáć/winien odpowiádáć. etcet. Nie hnet win
skázowáć. To wßystko ná rostropności ławników nále-
ży/którzy Ortele wynáyduią/á Burgrábi ie powiádáią.
Thák wielé też y ná Burgrábi y ná Szołtysie należy.
Jesli sye Ortél ławników niesłußny zda/ vpómnieć ie/
á niesłußność rozwieść áby sye wtym pilniey rozmówi-
li. Bo wßyscy spółem Sąd Boży/á nie swóy spráwuią.

	Porz.	Arty.	Césár
Burmistrz z iednym Ráycą kiedy o gárdło przychodzą.		Lviij.	
Burmistrz / pátrz w słowie / Sedzia/ Ráyce.			

C.

¶ Capitis diminutio/iest poniżenie człowiecká álbo odmienienie w iny stan. Vczeni w Prawie / piszą tákie poniżenie álbo odmienienie być troiákie: Nawietszé/Srzednié/ namnieyszé. Wedle troiey ozdobnośći/ ktorą kożdy poczćiwy ná sobie niesie/iż iest Fámiliey álbo rodu zacnégo/Przyaćiół znácznych. iż iest w tym mieśćie/ w thym Prawie/iż w téy wolnośći. Tho troie/ gdy kto vtráći / iż go od miástá odkażą / wolność mu odeymą/familia go od siebie wyłączy / álbo go z ziemie wywołáią: tákiego názywáią być in maxima capitis diminutione / iuż táki iest iákoby vmárły/máietność iego biorą/przećiw iemu żaden czynić nie może / áni ón przećiw żadnemu dłużnikowi. Wyiąwszy iesliby mu kto co ná żywność oddał/ otho mu Prawo czynić dozwala/ moc nád dźiećmi vtraca / Spadku nie bierze. A iesli kogo ná czás od Miástá odkażą / przy wolnośći go przedsye záchowáią / tu názywáią mediam capitis diminutionem/ktora przy sobie máło nie tákiegó skuthku przynosi iáko y Maxima capitis diminutio. A kiedy kto miástá/wolnośći nie vtráći/iedno tylko niciáką odmiáne sponiżeniem ábo

Crimina-

D.

Dobro-

Státut Korónny wczy / Kázimiérz in Visli. 1368. Gdyż wedle pospolitego Práwá/kożdy winowáyce swoiego winien ßukáć w Práwie iego.

Dźiedźic

ktoremi cudzé dobrą ſławę ßárpáią. Tákich Práwo ká-
że ná gárdle kárác/y tych kthórzyby tákie liſty nálazßy
długo chowáli/nie zdrápáli/ ábo nie ſpalili. Ale ná iá-
wnośc przećiw komu wydawáli. Abowiem/ktoryby tá-
kie piſánie ná iáwnośc nálazßy wydawał/ ieſt w thym
podezrzány/iákoby to piſánie ſam złożył/álbo złożyć ka-
zał: á vkázował ſye iákoby ie nálazł. Wtym wßyſtkim
táki bywa podezrzány/ ieſli by ſye nie wywiódł świád-
kámi ktorzyby przyśiegli /iż ón przy ich obecznośći táki
hániebny liſt nálazł / y przed niemi vkazał.

¶ Tákie liſty ktoby ſkłádał álbo piſáć roſkazał/ álbo ie
rozſławiał o rzeczách głównych á prawdziwych / chcąc
ich dowiéśc/táki nie bedźie karánia winien. By ten ie-
dno dowód v Sądu vczynił: ábowiem kròm ſądu nie-
godźi ſye nikogo oſławieniem áni winowániem ná do-
bréy powieśći nárußáć. A ieſliby ná tákim liśćie nic tá-
kiego niebyło głównégo co zową Criminale/ tedy then
co piſał/ álbo piſáć roſkázował/ álbo rozſławiał (nam
talis aut eſt ſcriptor/ aut dictator/aut euulgator) ma
być karan nagrodzeniem tákiey ſummy/ iléby ten oſła-
wióny przyśiągł/áby ták ná dobréy ſławie miał być v-
ßczérbion.potym náprawieniém dobréy ſławy tym ſpo-
ſobem/iż co piérwéy dobrą ſławę tego obráźił/poniżył/
áby zás chwałą/zálécániem náprawił/y wywyßßył. przez
piſánie przećiwné / z oświadczeniem ſwoiego zmyſloné-
go kłamſtwá/ y z opowiádániem/ iż tego niewinnie o-
bráźił.

¶ Tu około tákich hániebnych liſtów/ nikt ſye tym nie-
wymówi/ y owßem żadnéy rożnośći niemáß / choć ſam
nápiſał/á nápiſawßy/ ſwą wolą álbo z roſkazánia czy-
iego wydał / álbo z rády ábo nápráwy drugiego / choć
prawdźiwémi choć zmyſlonémi imiony/ by thylko znáć
iż przez ty zmyſloné imioná oſobá obráżona była. Téż
nie bedźie wymówká/ choć by ſye powiedźiał tego znáć
álbo nieznáć ktorégo obráźił. Ale ten kthory by táki há-
niebny liſt

☞ Gáiénié Sądu Komisárskiego Sześci miast.

Gdy Komisarze sześci miast zásiedą miesce swoié ná Zamku Krákowskim/ y przy nich Podstárości Krakowski/ miesce Stárosty trzymáiący. Naprzód Burgrábiá ták zácznie rzecz mówiąc do Sączánów.

Gdyż dzień dzisieyszy náznáczóny iest Sądowi Komisárskiemu széści miast/ vprzywileiowánemu/ pytam was Pánowie Sączánie/ czásli iuż iest ten sąd Komisárski széści miast vprzywileiowány/ zá

wány zágáić wedle Práwá y Przywileiów? Odpowié ſtárßy z Sączánów. Pánie Burgrábiá/ pánowie Komiſarze ßéści miaſt/ gdyż ná dziśieyßy dzień Sąd ten Komiſárſki ßéści miaſt vprzywileiowány przypadł/ thedyć iuż czas ieſt ten Sąd zágáić. Potym Burgrábiá do Káźimiérzánów rzecze. Pánowie Káźimiérzánie/ gdyż mi czás nákazány ieſt s Práwá zágáić Sąd Komiſárſki ßéści miaſth vprzywileiowány / Pytam was mamli temu Sądowi pokóy przykázáć? Odpowié ſtárßy z Káźimiérzánów. Pánie Burgrábiá / pánowie Komiſarze ßéści miaſt/ gdyż czás ieſt zágáienia Sądu Komiſárſkiego ßéści miaſt/ tedy téż ma być temu Sądowi przykazan pokóy wedle Práwá y przywileiów pánów Komiſarzów ßéści miaſt. Zátym Burgrábiá ták Sąd będzie gáił. Gdyż mi z Práwá nákazano Sąd Komiſárſki/ ßéści miaſt gáić/ y pokóy temu Sądowi przykázáć/ thedy ia ten Sąd gáię y pokóy przykázuię. Naprzód/ mocą páná Bogá Wßechmogącego/ Królá iego Miłości náßégo naiáśnieyßégo páná mocą / páná Stároſty mocą/ páná Podſtárośćiego namieſtniká iego mocą / moią Burgrábſką mocą/ pánów Komiſarzów ßéści miaſt mocą: ták iż kożdemu będzie wolno przyſtępić / odſtępić w ſpráwách ſwoich záchowuiąc ſye wedle Práwá y Przywileiów pánów Komiſarzów ßéści miaſt. Ten pokóy kthob y nárußył/ álbo ſye temu Sądowi ſprzećiwił/ ieſli ſłowy/ ná pieniądzoch ma być karan. ieſli ręką czego Boże vchoway/ tedy iáko pan Bóg/ y Práwo/ y Przywileie pánów Komiſarzóm ßéści miaſt opiewáią. Ták Sąd zágáiwßy/ rzecze do Bochniánów. Pánowie Bochniánie/ pytam was ieſlim dobrze y wedle Práwá then Sąd Komiſárſki ßéści miaſt vprzywileiowány zágáił y pokóy przykazał. Odpowié ſtárßy Bochniánin. Pánie Burgrábiá/ pánowie Komiſarze ßeści miaſt/ dobrze ſąd ieſt zágáióny y pokóy wedle Práwá przykazány.

¶ Po zágáieniu Sądu / Piſarz Mieyſki będzie czytał

Gera-

Reyestr do	Porz.	Arty.	Césár
Geradá/pátrz ku temu ßérzéy/ w Reyestrze ná Tytuły.			
¶ Gleyty/listy/iákie máią być dawáné.			
Gleyty/listy/ábo Przywileie kiedy nie máią być chowáné y owßem odrzucóné/nápisano Spec: Saxon.lib.i.Arti: 49.in Glosa.Miedzy innemi przypadkámi/ty są osobliwé. Jesliby kto sobie v páná Przywiléy wypráwił/ kthórem bysye chćiał wyzwolić od Práwá mieyskiego pod którym iest/táki nic nie waży. Jesliby kto sobie list vprosił/któremby sye chćiał wyzwolić od záczetéy przećiw sobie Spráwy przed Sądem / á piérwéy sye spráwá záczełá niż sobie ziednał/táki nic nie waży. Jesliby kto Przywileiu swoiégo / álbo wolnośći sobie dánéy odstąpił słowem álbo vczynkiem iáwnie ábo potáiemnie/nic nieważy. Jesliby ná którym miescu w słowie był nákázóny / álbo zfáłßowány/thák/ iżby dla ónego nákázenia rzecz sye mieniłá ábo wáryowáłá. Jesliby téż Pieczęć zfáłßowána byłá. Jesliby sye Przywiléy śćiągał ná piérwßy/á piérwßégo nie było / tedy then posledniéyßy nic nie waży. Jesli do pewnégo náznáczónego czásu dány/ á czás przeminął. Jesli téż iest dány ku vbliżeniu Práwá czyiego. y w innych przypadkóch tám opisánych/listy nie wáżą. O tym téż iest nieco inter Articulos fol. Liij.			xxvij.
¶ Tu trzebá wiedźiéć gdyby kto miał list wolnośći á był od kogo przywie-		Liij.	

Gwałth

	Porz.	Arty.	Césár
Gwałt kiedy ma być rozumian kiedy nie gwałt.		xxvi. Lix.	
Gwałtownik Niewiásty ábo dźiéwki/ iáko ma być karan/ y gwałt ćiérpiąca iáko sye ma spráwowáć.		viij.	
Gwałtowné vniesienie żóny/ nád wolą mężá / Dźiewki nád wolą rodźiców.			xxxviij
Gwałthownik y w dźień święthy ma być Sądzón.		xxiiij. Xlv.	
Gwałtem Jmienie komu biorący co tráći.		xxvi.	
Gwałtem wybity z Jmienia ma być naprzód wróćón do Jmienia.		xxv.	
Gwałtownik ná rękomię nie ma być dan.		xxv.	
Gwałt dawnośći nie ma.		xxvi.	
Gwałtem co kto bierze z ómyłki/iáką nagrodę winien. Pátrz téż o tym w Reyestrze ná Tytuły/w słowie / Jmowáć sye.		xxvi.	
Gwałt domowy ma być obwołány.		xxvi.	
Gwałt. kiedy nań dzwonią kożdy winien bieżéć.		xxvij.	
Gwar co iest/ iáko ma być/ co znáczy.	lxxviij		
Gwar winien Powód po żáłobie vdźiáłáć/á pozwány hnet po gwarze odpowiádáć.	Lxxi.		
Gwaru obrzeczenie nie iest wedle Práwa.	Lxxix.		
Gwar dla czego bywa co znáczy.	Lxxix.		

H.

Hergewet co iest/ Hergewet kto bierze	Cxviij.	vi.	
Hergewet biorący co winien śiérotam		iiij.	

brá iákie

brá iákie w zakład były dáné. Ale właſnie mówiąc o zakłádźie/ kthóry teraz ktho dáie/ á kthóry po tym ma dáć gdźieby dosyć nie vczynił/ muśi miedzy tymi słowy rózność być wyßßéy miánowána/ z ſtróny dóbr róznych ruchomych y nieruchomych.

¶ Hypoteca dwoiáka ieſt/ to ieſt Imienie w zakład komu obowiązáné dwoiákie ieſt/ Láćinnicy mówią/ Tacita hypoteca. Expreſſa hypoteca. Tacita názywáią choćby kto słownie vmówą/ zapiſem Imienia komu nie obowiązał/ przedſye ſye obowiązánem być rozumie ex diſpoſitione legum/ zá poſtánowieniem Prawnym ták iáko by było słowy ábo zapiſem obowiązáné/ iáko ſą/ dobrá opiekunów śierotóm o złé ſpráwowánie opieki/ o vtrácenie ſtátku śierot/ o zámießkánie ich pożytków: tákże y tych dobrá którzy ſą ná mieśću opiekunów/ których zową Procuratores/ y rzedźićielów opátrzyćielów ſprawców Imienia śieroth dorosłych/ kthóré rzedźićiele/ zową curatores. Nád to dobrá oycowſkie/ ſą też obowiąſkiem o dobrá máćierzyńſkie / ieſliby ie oćiec trzymáiąc vtráćił/ ßkodę vczynił. Thákże dobrá Máćierzyńſkie o dobrá oyczyſté/ ktoreby máthká trzymáiąc vtráćiłá/ ábo ßkodę w nich vczyniłá. Dobrá meżowé żenie w długu wiáná. Dobrá żeniné meżowi w długu poſágu. Dobrá dłużnikowé w długu Królewſkim ábo Rzeczypoſpolitéy. Dobrá tych którzy rządzą Kośćioły/ o ßkodę kośćielną. Dobrá złodźieyſkie o przywrócenie rzeczy krádźionych. Dobrá poſpolićie kożdégo wyſtepnégo/ ſą też obowiąſkiem temu komu ßkodę vczynił. Dobrá komornicze goſpodarzowi w Czynßu y w nákáżeniu domu. Dobrá Teſtámentniká w tym co komu oddał. Rzeczy kupioné zá pieniądze śierothy / ónem śierotóm ſą w obowiąſku. Rzeczy kupioné zá pieniądze człowieká woiennégo / o przywrócenie pieniedzy / y inne dobrá w Prawie opiſáné/ rozumieią ſye być w obowiąſku w zakłádźie/ choćby nie były miánowáné ábo podáné w zakład słowy/ zapiſem. Ty ná-

sem. Ty názywáią być in tacita hypoteca/ y kożdy s przerzeczónych może ná nich dochodźić swoiego/nie ináczéy iákoby też były słowy/zapisem wzakład podáné. A zową też to vczeni w Práwie Tacitum Juris/quod non est expressum verbis / nie ináczéy kiedybym komu pożyczył pułkufká winá/choć tego nie wymawiam słowy/ áby mi zás ták dobré oddáné było: wszákże sye tho ták rozumié/ nie ináczéy iákoby słowy wymówił. Quoniam tacitum Juris/ tacitum intellectum/idem significat/ ac si esset verbis expressum. De tacita hypoteca/ wielé pisáli vczeni w Práwie/co gdyby miał wypisowáć musiáłyby być ná to osobné Ksiązki / tu sye tylko miánowáły ty dobrá które sye komu rozumieią być w zakłádzie choć nie są miánowáné áni zápisáné w zakłádzie.

¶ Hypoteca expressa názywáią dobrá miánowićie/komu słowy álbo zapisem w zakłádzie iásnie podáné vkazáné.

J.

	Porz.	Arty.	Césár.
Jármárk/ ná iármárkóch o co winien obcy odpowiádáć.		Li.	
Jednáckie skazánie kiedy nie ważné	Ciij.	xxi.	
Jednánie ma the moc iáko rzecz osądzona.		xxi.	
Jednácki dowód iest iáko y Sądowy.		xxi.	
Jednánié pod zakłádem ma być/ Dowód iednánia.	Ciij.	xxi.	
¶ Jednacz/tákże Sędzia ná którégoby sye dowiedzia			

ſye dowiedziano/iż dla oſądzenia álbo iednánia pieniądze wziął/ ná gárdle ma być karan . Nápiſano Spec: Sax:lib:j.Artic:60.in gloſa. Iudicem Arbitrumué Iure datum/qui ob rem dicendam accepiſſe pecuniam cõuictus eſt/capite punito. Ieſt to bowiem ſkázá ku ſpráwiedliwośći wielka/dawánié y bránié dárów. Przeto ná Sędzié y ná iednacze tákié Práwo vczynióno/ták że y ná tych którzy dla ſpráwiedliwośći vpominki dáią/którzyby w tym byli podezrzáni / ieſt Práwo támże nápiſano tákié/iż ſkoro do Sądu przyydą máią przyśiądz/ iż Sędziemu y żadnemu kthórzyby ſpráwę ich chćieli opákowáć/nic niedáli áni chcą dáć.

¶ Iednacze świádectwem ſwoim pod przyśięgą vczynionym/mogą ſpornégo pokónáć/ ták iáboby ſye przed Sądem rzecz toczyłá.Spe:Sax:lib:ij.Arti:11.in gloſa.

¶ Iednaczów ieſliby wiele obránych było/á ieden znich vmárł/iuż óno obránié ginie Spec:Saxo:lib:j. Art: 55. in gloſa. Et Spec.Saxo:lib:ij. Artic. 11.

¶ Iednaczmi nie mogą być/ſługá/lat nie máiący/głuchy/niemy/ ſzalony/ popędliwy/ żaden w ſwéy właſnéy krzywdźie/niewiáſtá/wyiąwſzy by byłá zacna páni/mądra/ ſpráwna/ roſtropna.

¶ Iednánié nic nie waży / ieſli ſye iedna śiérotá bez opiekuná. ieſli pod zakłádem nie będźie vczynióné.ieſliby ſye iednacze nie zgadzáli.

¶ Iednacze dwá ná co ſye zgadzáią/ trzeći muśi zezwolić.Spec:Saxon: lib:ij.Artic:11.

Imienie Brát ſtárſzy dzieli/młodſzy obiéra.	iij.
Imienie które nie może być oddalóné bez przyzwolenia dziedziców/ które może oddálić.	x. xi. xij.
Imienie s pewnych przyczyn oddálić może od ſwych potómków.	x.
Imienie chcąc kto bliſkośćią otrzymáć co czynić ma.	xij.

¶ Tu ich wiec wiele pytáią/ktorzy ſye do Imienia czyie-go bliſkośćią ćiągną/ ktore przez Przodká ich ieſt oddá-lioné/ y mówią ták: nie mógł tego oddálić. A drugi ktory Imienie trzyma/mówi: mógł oddálić/ wolno mu tho było przedáć/ iam to záplácił/ w poſſeſſyéy ieſtem/ iego to własność byłá/spokoiem tego vżywał.etcet. Ná the wątpliwość vczy Gloſa Spec: Saxon: lib:i.Articu:52. ná końcu tymi słowy: Imienie ieſt dwoiákie. Nieruchomé y Ruchomé. Nieruchomé/ iáko ſą Rolé/ gáie/łąki/ domy/ folwárki/kámienice/ dwoiáko nam przychodzą: Naprzód/álboſmy go zá náſzé pieniądze/náſzą pracą ná byli/kupili/ álbo nam Sądownie dárowano/ Alboſmy go nábyli z mieśc puſtych/s kopániny/kthóre przed tym niczyie nie było: Kthóre łáćinnicy zową / proprium per nos bene acquiſitum: Tákie Imienie nábyté może dáć y oddálić bez przyzwolenia dźiedźiców w dobrym zdro-wiu. Wthóré przychodźi nam Imienie nieruchomé ſpadkiem po czyiey śmierći/ iáko gdy ia Imienie kupię y wzdádzą mi ie/potym po moiey śmierći/ná moie dźie-ći ſpádnie/á po moich dźiećiach/ná inné dźiećí:to zową proprium hereditarium/ hereditas ex morte aduoluta. admortua / Dźiedźictwo przypádłé ábo przyumárłé/tá-kie nie może być przedáné y oddaloné/ krom przyzwole-nia dźiedźiców. Wſzákże s pewnych przyczyn/ y to może oddálić od własnych potomków/ iáko nápiſano ieſt in-ter Articulos Iuris Maydeburgen.fol.x. A gdźie Práwo mówi/iż nie może oddálić bez przyzwolenia dźie-dźiców / Tám dźiedźice rozumié właſné ſwoié/tho ieſt/ dźiećí/Wneki. A stąd ſye pokázuie wedle wykłádu nie-ktorych iż bez przyzwolenia bráćiey może to vczynić. Wſzákże ná wielu mieścách/nie ſpráwuią ſye wedle the-go Práwá / ále wedle zwyczáiu/ gdźie wolno Spadki y przypádłé dobrá przedáwáć bez przyzwolenia dźiedźi-ców/stéy przyczyny/iżby to wielka niewola byłá/ komu co sprzyrodzonégo Práwá przypádło/áby to niemiał zá

potrzebą

potrzeba swoią oddálić ábo przedáć/ et quòd talis non esset ex successione illorum bonorum/ hæres / sed tantum dominus vsufructuarius : y nie byłby táki práwym dźiedźicem Jmienia przypádłégo/tylko pánem do żywotá vżywáiącym. Przeto też zá tey niesłusznośći vważeniem / then Artykuł Práwá Spec:Saxo:lib:i.Artic:52. (Gdźie nie każe oddálić Jmienia króm przyzwolenia dźiedźiców) iest skázóny in Concilio Basilieñ. vide inter Articulos reprobatos/Articulum octauum/et Specu:Saxon:lib:i.Artic:52.iáśnie in margine ná przodku położóno. Articulus reprobatus.

¶ Ruchomé rzeczy włásną pracą nábyté/ iáko są pieniądze/ y inné/ ty mogą być oddalóné króm przyzwolenia dźiedźiców:może ie dáć komu chce zá czásu dobrégo zdrowia / bez żadnégo sprzećiwienia. Jure Munic: Artic:61.in textu.Spec:Saxon:lib:i.Artic:52.

	Porz	Arty.	Césár
Jmienie ruchomé może Testámentem oddáć króm dźiedźiców.		xij.	
Jmienie kupné nie wypłácóné gdyby zgorzáło / winienli kupiec dopłáćić.		xij.	
Jmienia iáko sye bliskośćią może domágáć.		xij.	
Jmienie stoiącé / leżącé / ruchomé co iest.		xij. xiij	
Jmienie zastáwné dawnośći nie ma.		xiij.	
Jmienie/pátrz wstowie/Dźiedźictwo/ Dawnosć.y miedzy Tytuły/w Reyestrze/Jmienie/ Dźiedźictwo.			

Kará-

L.

	Porz.	Arty.	Césár
Látá iáko dowodzić/Látá pácholęćiá y dźiewki.		xxxiiij.	
Lat dwoiákie iest vznánie/iedno młódźieństwá álbo możnośći rodzenia/łáćinnicy zową/Annos pubertatis. Drugié rostropnośći/ łáćinnicy zową/ Annos discretionis. Látá młódźieństwá annos pubertatis / mężczyźnie wedle Práwá liczą Czternaśćie lat/ Dźieweczce Trzynaśćie. Látá rostropnośći mężczyźnie/xxi lath. Ale wedle Práwá mieyskiego láthá młódźieństwá y rostropnośći / názywáią mężczyźnie xiiij lat : Dźieweczce xiij. Obyczay vznánia lat iest dwoiáki / ieden przez wyznánie dwu osób z rodzáiu Oycowskiego / dwu z rodzáiu Máthczynégo. A gdźieby tych krewnych nie było/thedy przez znáki obrostánia ná mieścách/ które Náturá przyrodzónym odźienim okrywa/in barba/iliis/et ascellis. Ale Práwo miánowićie dokłáda : gdźieby wątpliwość byłá o lećiech / tedy przez ty znáki bywa doświádczenie. A gdźie by były wiádómé álbo mogły być innym sposobem vznáné/ to iest przez wyznánie przyaćioł/thedy tákiégo przez znáki oglądánia nie trzebá. Spec:Saxonlib:i. Artic:42. Jure mun:Arti:26.			
Láie kto komu y odkáie/nie trzebá ná grody.		Xlvi.	
Łáźiebnicy ich towárzysze/ winni ogniá bronić.		Lxi.	

Legale im-

Liſty

☞ Práwo Boże tegóż vczy dostáteczniéy. Deutr.19. Aby ten ktoryby bliźniego swégo z nieobaczenia zábił/z ktorymby żadnéy nieprzyiáźni przed tym nie miał/iáko/gdyby kto skim szedł do lásá drew rąbáć/ á rąbiąc drzewo spádłá siekiérá stoporzyská y ránił bliźniego iego/ ták/iżby vmárł: táki áby vćiekł ná miesce bespieczné ku themu náznáczó-

Reyestr do	Porz.	Arty.	Césár
náznáczóné/ á tám záchował zdrowie/ y zostáł żyw. Ale ieśliby ktho żywiąc s kim w nieprzyiáźni zástąpiwßy mu ná drodze/ strzégł nań/ á ránił ij śmiertelnie/ ták iżby vmárł: á potymby vćiekł ná miesce ktemu spráwióné: tedy stárßy miástá ónego poślą á wezmą go s támtąd/ y podádzą go w rece powinowátemu zábitego áby vmárł. O thym ßérzéy czytay ná mieścu námienionym/ y Numeri 35. Josue 20. Gdźie tám tylko tym meżobóycóm opisána iest bespieczność ku záchowániu zdrowia ktorzyby sprzygody zábili á z ónym zábitym nieprzyiáźni żadnéy przed tym nie mieli. Qui percusserit proximum suum per imprudentiam / nec odio prosecutus est eum antea. Przyłożóno trzećią przyczyne/ Exodi 21. Kthoby nie czyhał ná kogo / á dał go Bóg w rece iego / tedy y then ná mieśce bespieczeństwá bedźie sye mógł schrónić. Ale ieśliby kto vmyślnie á zdrádliwie czyhał ná cudze zdrowie / á zámordował go / then y od Ołtarzá mégo bedźie wźiet ná śmierć.			
Meżobóyce znáki pewné.			viij.
Meżobóystwá osoby wolné.	136. 137		
Meżobóystwá nie kożdy winien choć zábiie.		xxiiij. xxv.	
Mistrzá ßkolnégo vrząd.	xvij.		
Myto áby sludze zápłácóno było. Aby téż sługá ku dowodowi był blißßy/ dwie są rzeczy potrzebné. Viednánie zapłáty/ á dosłużenie do czásu zmówione-			

 wióne-

Naczynie

Odpo-

Omyl-

Oſądzónéy

piſał/ przyznawa óno piſmo ſwoié/tá-
kie piſmo ieſt ważné/ y ókoło tákiego/
nie máß żadnégo ſporu. A ieſli kto nie-
przyznawa ręki ſwéy : tám ieſli ná tá-
kiem piſmie ieſt podpiſánie obudwu
ſtrón/ y świádków/ którzy óno piſmo/
y ſwoiego podpiſánia y ſtróny zezna-
wáią/ ważné ieſt. A ieſliby było tylko
ſámych świádków podpiſánie / thám
gdy rękę przącego zeznawáią/á ktemu
piſmo przez porownánie liter z drugie-
go piſmá podobnégo pokázuią / téż ó-
no piſmo ku dowodowi ważné ieſt / y
przéć ſye go ſtróná niemoże. Ale ieſli
thelko z gołá ſámi świádkowie zezna-
wáią być czyię rękę/ álbo ſámo thylko
przyrownánie z drugich liter podob-
négo piſmá/czynią/tám nie ták zupeł-
ny ieſt dowód/ przećiw ſtrónie przącéy
ſye ręki ſwéy. Wßákże mogą być tácy
świádkowie/oſoby vczćiwé/ którzy ni-
gdy żadnéy nágány nie mieli/áni mieć
mogą: Może théż być tákie znáczné z
drugiego piſmá liter porownánié / iż
tylko z ſáméy iednéy rzeczy tho ieſt ál-
bo świádków zeznánia / álbo liter po-
rownánia / może być ſłußny dowód
przećiw ſtrónie przącéy ſye ręki ſwéy /
álbo przećiw którem dźiećióm nieprzy-
znawáiącem ręki przodká ſwoiego/po
którym Spadek biorą .
☞ Práwo Céſárſkie vczy/ Ieſliby ktho
komu wielkiey ſummy wierzył/á chćiał
być w tym beſpieczen/ nie ma inákßé-
go Cyrográffu od dłużniká przyymo-
wáć / iedno

wáć/ iedno ážby ſye trzey świádkowie dobrey ſławy popiſáli. Tákže y dłużnik / ieſli by chćiał być bespieczen / iž dług oddał/táki też od Credytorá Cyrográff z podpiſániem trzech świádków przyymowáć ma. C. Si certum petatur/ L. 17. § Super Cirographarijs.

¶ Piſmá zás Reyeſtrowégo/ vczeni w Práwie tákié náuki podawáią: Jeſli ſye w Reyeſtrze co náyduie/ co by było przećiw temu ktory piſał: tákie piſmo ma miesce/y ieſt zupełnym dowodem. A ieſli ieſt ku pożytkowi tego ktory piſał/ tám nie czyni dowodu/ y poſpolićie tho záchowuią / iż pozwány kiedy nań czego Reyeſtrem dowodzą / bliżßy ſye przećiw Reyeſtrowi odwieść/niżby go ktho Reyeſtrem piſmá ſwégo/ miał pokonáć. Wßákże niekiedy tákié piſmo pomaga nieiáko zá tym kthóry piſał álbo zá dźiedźicem iego/ w thym przypadku/ieſli ſye tám zámyka liczbá zmárłégo kthóry był człowiekiem/ dobréy ſławy.

☞ Státut Korónny Sigiſmundi in Anno 1540 ták vczy: Kiedy Sláchćic Kupcowi dłużen/á kupiec dług ma napiſány w ſwoim Reyeſtrze / przyśięgę otrzymawa przy ſwym Reyeſtrze przećiw Sláchćicowi. Wßákże pod thym ſpoſobem/ieſli długu ſwégo od Sláchćicá w czáśie trzech lath ßuka . Abowiem gdźieby trzy látá minęły/iuż tákowégo długu(obſtante triennali praeſcriptione) dla tey trzyletnéy dawno-

 śći/ Sta-

Polacy kie-

Powód

práwo iákie

przysiegá

o Rány

	Porz.	Arty.	Césár
znośné męki/ ná gárdło/ áby ónego státhku iego dostał / co być nie ma. Przeto im thego Práwá świethskie brónią/ y duchowne nie dopußczáią im przywłáßczáć sobie tych rzeczy. Ale każą wróćić tym czyie są. A tho dla wybáwienia duße złoczyńcowey ábo dla tego áby z lepßym sumnieniem schodził stego świátá/ gdy widzi/ iż sye temu kogo vßkodził/ nagrodá stratá.			
S.			
Sądy w Mieśćiech troiákie/ y sposób ich.	xxxiij.		
Sądu czekánie tylko ma być do południa od wschodu słońcá.	xxxvij.		
Tu tym opisániem czásu/ dáie znáć/ áby Sądy z wielką pilnośćią spráwowáné były/ áby sobie sedziowie ná nich nie tesknili. Máią tu powinowáctwo siedzenia/ ab ortu solis ad meridiem et non vltra.		Xlvij.	
Druga/ áby trzeźwo sądzóno iáko to ná innem miescu iásnie opisano/ Spec: Saxon: lib: iij. Artic: 69. Iudices ieiuni et sedentes/ debent sententias inuenire. A tho dla tego/ áby ich pijaństwo ku niespráwiedliwośći/ nie przywiodło. Bo pijaństwo częstokroć iest początkiem y pobudzeniem ku wßystkiemu złemu. Ná Miásteczkách y we Wsiách nie ták sye spráwuią/ ále skoro zásiedą / naprzód od gorzałki grunt záłożą/ y każą iey sobie nośić iáko ná rząd. Po obiedzie zás brzeczką			

dobrze

zwłaſzczá Polakóm mówią/ Ktho teraz milczy/áby wiecznie milczał. A ná Miásteczkách y ná wsiách/ácz po polſku/ále záś pomálu ſchyliwſzy ſye/ ták iż tego żaden nieſłyſzy/ iedno óni ſámi co ſobie ſchyliwſzy ſye ieden ku drugiemu ſzepcą. Niewiem co tego Niemieckiego gáienia/ álbo wzdawánia/ álbo ſzeptánia zá pożytek. Piſáło ſye przeciw temu piérwéy / á nie ták ſye wielé piſáło/iáko zá ónym piſániem wielé s przełożónych czeſto tymi ſłowy mówili: Muſzą po polſku gáić/ muſzą/ muſzą: trzebá thego/ſłuſzna to rzecz y potrzebna. Tákże y Imienie wzdáwáć muſzą po Polſku. A przedsie do tego czáſu téy mówy ſkutku niemáſz żadnégo. Dziwna rzecz iż co ieſt v Sądu napotrzebnieyſzégo/iáko bespiecznosć/vczćiwosć/ przeſtrzeżenie ſzkody/ to nierozumnym iezykiem roſkázowáć ? Słuſznie by wedle tego roſkázowánia ſámi Niemcy o przeſtąpienie mieli być karáni/y ſámi o Imienie wzdáné wiecznie milczéć.gdyż to do ſámych Niemców mówią. Polacy nie mieliby być karáni: bo kiedy gáióno/ iáko gáióno/ nie rozumieli. Tákże o Imienie/ieſliby którego Polaká było wzdáné/choć dawnosć przeſzłá / mógłby mówić o nié/ Bo tego nie rozumieli kiedy po Niemiecku ták mówióno/ Kto teraz milczy/ áby wiecznie milczał. Bo komu nie rozumnem iezykiem co roſkázuią/ nie winien tego czynić co mu roſkázu-

ią / y ſłuszną záwżdy nieposłuszeńſtwá
wymówkę máią/ iż nie rozumiał.
¶ Tu théż niewadźi przypómnieć ná
ty/którzy náprzećiw gáieniu mieyſkich
Sądów mówią: Nie máß nicz drógi/
iż záwżdy niż ſądźić zácżną/ przykázu-
ią/áby kożdy miał Sąd w vcżćiwośći/
áby był pokóy záchowan / áni wczym
nienáruszón:áni ręką/áni słowy: ktoby
ſye tego ważył/áby był karány. Tóż
w ziemſkichSądźiéch korónnemi Stá-
tuty dobrze obwárowane/ áby ná Są-
dźiéch rozruchy/ zgiełki / wołánia nie-
bywáły/áby tám zbroyną ręką niecho-
dzóno / áby záchowano pokóy y vcżći-
wość.Nadobné o tŷ Státutá ſą piſá-
né/De Securitate Iudiciorum. A o-
ſobliwy Sigiſmun:Crac: 1507. który
ieſt wty słowá: STAtuimus & decreuimus,
Si quis in armis vel cum armis inſidias, ſediti-
nem, violentiam præſeferentibus ad Conuen-
tus aut Iudicia venerit, tanq̃ pacis commu-
nis violator, pœna capitis puniatur. quam ſi
forte fuga euaderet,bona eius confiſcentur. Et
hoc STatutum ad perſonas cuiuſlibet ſtatus &
conditionis & præeminentię extendimus. &c.
A ná koniec/ Ktoby ſye iedno v Sądu
ná ſtole położył/ trzy grzywny przepa-
da : kthóre winien położyć nie odcho-
dząc od Sądu/pod winą 14 grzywien.
Thoć wNiemieckim Práwie obwáro-
wano. Qui armatus ad Iudicium venit,mul-
ctam præſtabit, et Actor querulari non tene-
tur,nec Iudex iuſtum audire debet. Quod ſi in-
cipit guerrã, vt pacis violator iudicatur.Spec:
Sax: lib:ij, Artic:67. Co ſye w Gáieniu
in genere/

Sedzia w

Sługá

Stróż

	Porz.	Arty.	Céſár
zą rok ná bliſki ſąd/ iákoby nie wſzyſtko záiedno/ dáć zá rázem rok ná bliżſzy ſąd. To iż ieſt przećiw Práwu/ nákład prózny / Akcyéy zátrudnienié / iż wiec czáſem ſtróny o rok / práwuią ſye rok. nie mianoby záchowywáć. Ták nápiſano Spec: Saxon:lib:i. Artic: 67.in Textu et in Gloſa. Terminus ſeu tempus in actione Ciuili/ datur ad proximum ſequens Judicium. A w Texćie. Qui corā Judicio impetitur/ preſensq; ibi non fuerit / vicinum ei Judicium aſſignetur: nie názáiutrz przed Wóytá. Ale vicinum Judicium/ proximum ſequens Judicium / kiedy wſzyſtká łáwicá śiádá. Wſzyſtko to ſą niewiádómych Prokuratorów niepotrzebné wymyſły/ którémi ſye ſpráwiedliwość wlecze/ Akcya ſye zátrudnia/ nákłády ſye prózné mnożą/ kthóré Prokuratorowie ſwoim Pánóm ku wielkiey ſzkodźie czynią/ á ſobie ku pożytku/ iż ié biorą/ kiedy głowną rzecz zyſkuią.			
Terminu złożenié/ ku ſkazániu.			xxvij.
Teſtáment. Teſtámētowi opiekun nie winien Jnwentarzá vczynić.	Cxi.	xxx.	
Teſtámentem w chorobie co może oddáć.		xxxvi.	
Teſtámentu iáki dowód.		xxxvi.	
Teſtámentem żoná bez meżá nic niemoże oddáć.		Támże	
Teſtámentem czému ſtoiącego Jmienia niemoże oddáć bez dziedziców		xxxvi.	
Teſtáment złoczyńce iáko bywa ſpiſány/ pátrz théż o tym w Reyeſtrze ná Tytuły/	Cxxij.		

	Porz.	Arty.	Césár
obrónie. pátrz ku temu w ſłowie/ Płaca/y Mężobóycá.		xxiij.	
Zábijáczów rozmáitych/ rozmáitha ſmierć.	cxxviij		Xliij.
Zábijácz Oycá y máthki y innych krewnych/iáko ma być karan.	cxxiiij	xxv.	
Práwo Boże/ temu kthoby tylko vderzył Rodzice / álbo im złorzeczył/ każe wziąć gárło. Exodi 21.			
Zábicie przygodne. Jeſliby ktho ſzedł ná to miesce/ gdzie ſye zbiégáią ku ſzermowániu/ſtrzélániu/ ku puſzczániu ná zawód/ ku ćiſkániu kámieńmi/ żerdziámi/ y ku innemu ćwiczeniu : á támby z przygody był zábit/ ábo obráżón/ábo ſye co tákiego przydáło/ſam ſobie bedzie winien. Jeſli ten co vczynił dowiedzie/ iż tho nie złym vmyſłem ále przygodnie vczynił : o tym nápiſano Jure Munic: Artic:38.in Gloſa. Jeſliby théż ieden drugiego zábił z nieobácznośći/ nie z chući nád wolą ſwoie:iáko gdy by ſtrzéláiąc ná ptaká/zábił człowieká/ tákiemu nie przychodzi o gárło/ ále ná płácenie głowy. Przeto Sędzia ma w thym być opátrzny/ áby ſye wywiádował pilnie/ieſli ſye tho zábicie ſtáło z vmyſłu z chcenia: Bo ieſli ták/ thedy mężobóycá ná gárle ma być karan. Spec:Saxon:lib:ij. Artic:38.in Gloſa. Pátrz téż o tym wyżſzéy w ſłowie/Mężobóycá.			
Zbiegowie/Zdrayce/Odpowiednicy iáko máią być karáni.			Xli.

Zacné

Reyeſtr do	Porz	Arty.	Céſár
Zyd náwrácáiący ná ſwoie wiáre / iáko ma być karan.	xxxij.		
Zydá Krześciánin bliſſy pokonáć.	xxxij.		
Zyd/ Heretyk o cudzą krzywde nie ma żáłowáć.	xxxij.		
Zyd o rzeczy zaſtáwné kiedy zginą iáko odchodzi.	xxxij.		
Złoczyńcá/ná rękoiemſtwo nie ma być dan.	xij. Lxviij		
Złoczyńcá nie zá świéżá poimány/bliſſy ſye odwiéść.	Lxxx.		
Złoczyńce zeznánié ma być dobrowolné.	lxxxvi.		
Złoczyńcá y w dźień święthy ma być meczón.	Cxxij.		
Złoczyńcá o co ma być pytan ná mece	Cxxvi.		
Złoczyńców kiedy wiele/ktory piérwéy ma być meczón.	Cxxvi.		vi.
Złoczyńcá kiedy ma być dwá rázy meczón.	Cxxvij		vij.18
Złoczyńcá powołány ma być poimány á kiedy meczóny.	Cxxvij		xix.
Złoczyńſtwo czworáko ſye rozumié.		xxix.	
Złoczyńce Kośćiół brónić nie ma.		xxx.	
Złoczyńcá kthóry drugié wyda / mali być śmierći wolen zá obietnicą.	Cxxxviij		
Złoczyńcá przez wolné przyśćié do Sądu/iáko bliſſy odwodu.	Cxxxv		
Złoczyńców rozmáitych śmierć rozmáita.	cxxviij		
Złoczyńcy wywód przed męką ma być dopuſczón.			xiiij
Złoczyńców pytánié po mece iákié ma być.			xxvi. xv.xv
Złoczyńce zeznánié ktore ma być przyieté.			xvij. xx.

Znáki

¶ Práwo Boże vczy/ ieſliby był Wół/ któryby przed tym bódł/ á przeſtrzegánoby Páná iegó/ y niemiałby go pod ſtrażą. A ónby zábił człowieká: tedy y wół ma być vkámionowan/ y pan iego ſtrácon. A ieſliby mu nagrodę ſkazano / tedy táki ma okupić zdrowie ſwoié/ iáko mu ſkażą. Exo.21.

Reyeſtru do Porz. Arty. Céſár. Kóniec.

Przyczynek do tego/Reyestru Zapisów potrzebnych.

W Rozmowie z przyiacioły vczonemi w Prawie / wyrozumiałem z niektórych / rzecz być potrzebną ná Miásteczkách okázác Formy zapisów/ Przedánia y Wzdánia/ Imienia stoiącego/ták ná wieczność iáko ná widerkauff/dla tego/iż po Miásteczkách gdźie Pisárskie mieścá ludźmi do tego nieprawnemi zásadzáią/álbo ich też mieć nie mogą/bárzo omylnie tákie Zapisy piszą / skąd miedzy stronámi/ wielkie poswarki rostą/ y szkody/ á v wyższych Sedźiów/około rozsądków wielka praca. A ták tu ná ostátek tego Reyestru/położyłem zá przyczynek/ tych zapisów Formy/ których w Krakowie pospolićie vżywáią. A thu trzebá naprzód wiedźieć / iż Dóm swóy może kto przedáć w innym Práwie/choć przed vrzędem Rádźieckiem/ choć Przyśiężniczym. Ale kupiec ónego domu/ nie może mieć zdánia iedno w ónym Práwie/ pod ktorym dóm przedány leży. Spec: Saxon:lib: i,Arti:52. lib:ij,Arti:43. A to pospolićie záchowuią / choć ktho w innym Práwie przedáie dóm/

choć wtym

choć w tym Prawie gdzie dóm leży: thedy przy przedániu / ku końcu Zapisu vstáwuie mocnégo człowieká stárszégo Przysiężniká w ónym Prawie/pod ktorym Imienie leży/ná bliski wyłożóny Sąd / álbo kiedy kupiec ónego domu będzie chciał to mieć. A to tym kształtem.

Formá przedánia Dómu / z vstáwieniem mocnego człowieká ku Wzdániu.

CORam Officio Consulari personaliter comparendo, famatus N. palam & per expressum recognouit, se vero, iusto, hæreditarioq; ac irreuocabili venditionis titulo, vendidisse domum suam integrã, eamq; liberam, et nemini obligatã, Cracouię in platea N. inter Petri, & Pauli domos sitam, cum omnibus ijsdem Iuribus, modis & limitibus, prout eandẽ solus tenuit, habuit & possedit: ex Iuridica resignatione, Actis Scabinalibus Cracouieñ: contenta: vel ex paterna, materna, aut alia quacunq; succesione seu deuolutione, consequutus est, famato N. Ciui Cracouieñ. pro summa Mille floreñ: per mediam sexagenam computatorum. Nihil prorsus Iuris, dominij, & proprietatis, in præfata domo, pro se, & suis legitimis successoribus, ampliùs reseruañ: verùm il-

lud totum Ius ſuum, quodcunq; ad eandem domum habuit, in præfatum N. transfundendo. Recognoſcens ſibi pro eadem domo, à prædicto N. ſatisfactum eſſe in præfata ſumma. De qua eundem quietauit & liberũ pronunciauit, perpetuè & in æuum. Conſtituens in ſuum plenipotentem Seniorem, Scabinum N. eius Iudicij cui illa bona ſubiacent, ad reſignandum prefatam domum, in perſonam dicti N. emptoris, idq; in Iudicio Bannito expoſito, proximè celebrañ, aut aliàs quandocunq; id præfatus N. emptor habere voluerit, commodumq; & opportunũ viſum fuerit: & ad alia omnia, circa præmiſſa neceſſaria facieñ, in forma pleniſſima, nõ ſecus atq; ſi ipſe conſtituens & venditor idipſum ſolus faceret, vbi perſonaliter adeſſet.

¶ Stákim Zapiſem przedánia/ ten kto dóm kupił/ á Wzdánie będźie chćiał mieć/ póydźie do Sądu gáynégo/ y da ón Zapis czytáć. Potym okáże zápiſy/ iákim Práwem ón trzymał v kogo kupił/ choć cáły dóm choć cząſtki. Zá tym okázániem/ Stárſzy Przyśiężnik będąc mocnym człowiekiem ku temu vſtáwionym/ wzda ón dóm iáko Práwo álbo zwyczay ná kthórym mieśćú niesie/ y doſyć vczynienie zezna. kthóre wzdánie Piſarz ták zápiſze.

Formá Wzdánia Imienia stoiącego przez mocnégo człowieká ná to vstáwionego.

FAmatus N. Senior Scabinus Craco: vtpote ple-nipotens famati N. ad id præstandum, sufficienter constitutus, quam plenipotentiam, autentica inscri-ptione sub titulo & Sigillo Ciuitatis N. descripta, fe-ria, &c. Anno. 1567. probauit: vigore eiusdem ple-nipotentię, domum sui principalis integram, liberã, neminiq́ꝫ obligatam, siue medietatem, siue sortes, siue vniuersum Ius domus eiusdem, in platea N. inter fa-mati N. & N. domos iaceñ: cum omnibus ijsdem Iu-ribus, modis, limitibus, prout eiusmodi domũ præ-dictus suus principalis, ex quibuscunqꝫ successioni-bus, deuolutionibus, abscessionibus, iuridicis resigna-tionibus, ac alijs quibuscunqꝫ titulis consecutus est: Eandemq́ꝫ hactenus habuit, tenuit & possedit: & put ex antiquo ab alijs domibus sibi contiguis est distin-cta, & limitata, famato N Ciui Crac: cum plena fa-ciendi & dimittendi potestate, Iure perpetuò & hæ-reditario posidendam resignauit. Nihil prorsus Iu-ris, proprietatis, dominij prædicto suo principali, e-iusq́ꝫ hæredibus, posteris, & legitimis successoribus, in eadem domo reseruañ: verùm illud totum, in e-undem famatum N. effectualiter transfundendo.

Cauens solen-

Cauẽs solẽniter pro omni impetitiõe secundũ Ius Ciuitatis. * Atq; recognouit autoritate huiusmodi plenipotentię, sibi concessę, suo principali pro eiusmodi domo ac vniuerso Iure domus prædictę, esse abundè satisfactum ab ipso N. emptore, in florenis mille in auro hungaricalibus, quemlibet per gross. 52. computañ. De quibus eundem perpetuò quietauit, iuxta venditionis contractum, Actis Consularibus Crac: de Data &c. contentum.

* Secundum Ius Ciuitatis, Krákowiánie wtych zapisiech kłádą / dla osobliwég przywileiu / który z strony przescriptiéy má ią: iż przedawca / przeciw tuteczným y postrónným osobam / iákomówią: cõtra præsentes et abscẽtes, którzyby sye mieniliméć iákie práwo do oneg domu / nie winiẽ dáley bronić kupcá iedno rok y sześć niedziél. Ale wedle Práwá pospolitégo: cõtra præsentes, rok y sześć niedziél. Cõtra absentes, 31 lat y sześć niedziél. Przeto gdzie tákiego Przywileiu niemáß / nie piszą secũdũ Ius Ciuitatis, ále secundũ cursum vel obseruantiã Iuris Ciuilis.

Bywáią przy tych zapisiech iáko y przy innych Condycyę wedle vmówy strón / iż téż czásem kupiec nie wszystkiey summy rázem zá dóm zápłáci / cześć ieszcze dłużen zostánie / którą sye álbo ná raty zgołá opisze / Albo sobie przedawcá opátrzy / iż ón dóm przedány / bedzie w fancie stał / pignoris loco / w ostátku długu / áż do zapłáty / wedle Rat przy przedániu opisánych. Tákich Condycyy y wszelkich innych / ma Pisarz pilnie strzédz / áby ie ostrożnie pisał. quoniam Conditiones in Contractibus maximè sunt custodiendę, Iure Munic: Artic: 140. in Glosa, á z nich nawietsza sye przyczyná do kłopotów Práwnych podawa.

Bywáią też tákie przedawánia y wzdánia dómów / iż przedawcá álbo Potómkowie iego ón dóm przedány / bedą mogli (wedle laski od kupcá

sobie zástáwionéy) zá też summe odkupić zá którą ich przodek przedał/zową tákie przedánia/ Polacy/ Ná Widerkauff. Łácinnicy / IN VIM REEMPTIONIS. A póki przedawcá nie odkupi/mieszka zás w ónym dómu zá naymem od tego kto kupił / wedle vmówy. Tákich zapisów ty pospolite Formy są.

Formá zapisu przedánia ná Widerkauff.

Coram Officio Consulari, personaliter comparens, famatus N. recognouit se vendidisse domum suam in circulo N inter N. & N. domos sitam, cum omnibus ijsdem Iuribus, modis, & limitibus, quemadmodum ipsemet per successionem hæreditariam, aut emptionis & resignationis titulum hucusq; habuit, tenuit, & possedit, siue alio quocunq; modo ipsum concernebat: famato N. in vim tamen reemptionis, aliàs Na widerkauff, pro florenis trecentis, monetę & numeri Polonicalis, in singulos florenos per triginta groß. computañ, quam summam præfatam, ibidem stans personaliter supramemoratus N venditor, fassus est se leuasse & percepisse, à prædicto N. emptore. De qua eundem quietauit & liberum pronunciauit. Et constituit in plenipotentem seniorem Scabinum Iudicij Ciuilis N ad faciendum

Iuridicam reſignationem in vim reemptionis, dicto N. emptori in proximo bannito expoſito Iudicio, aut quandocunq; idipſum habere voluerit, iuxta loci Iudicijq; obſeruationem, cui eiuſmodi domus ſubiacet. Tum ad alia omnia & ſingula peragenda, quęcunq; Iudiciorum conſuetudo, reiq; gerendę ratio, neceſsitasq; poſtulauerit, in omni forma & modo. Porro præfatus N. emptor, ibidem ſtans perſonaliter, promiſit ſe circa reſignationem, gratiam præſtiturum, prædicto N. venditori & eius poſteris, ad eandem domum eximendam, ſumma ſuperius commemorata, quandocunq; ipſe N. venditor & eius poſteri hoc ipſum habere voluerint, & bene poterint.

Formá Wzdánia zá tym przedániem Ná Widerkauff.

HOnoratus N. poteſtate & tanq; plenipotens famati N. coram D. Conſulibus, ad id præſtandum, ſufficienter conſtitutus, domum ſui principalis in Circulo Craco: inter N. ab vna, & inter N. ab altera ſitam, cum omnibus ijſdem Iuribus, modis, & limitibus, prout eam prædictus principalis ſuus ex quocunq; Iuris titulo conſecutus eſt: hactenusq; eam tenuit, habuit & poſſedit: Famato N. cum plena faciendi & dimittendi poteſtate, in vim reemptionis,

aliás Na widerkauff, resignauit: promittens pro omni impetitione, secundum Ius Ciuitatis. Et recognouit potestate qua supra, eidem suo principali, pro eadem ipsa domo satisfactum esse, in florenis trecentis, per mediam sexagenam computatis, iuxta Acta dominorum Consulum Craco. Anno, die, &c.

IBidem præfatus N. Emptor, dedit, & contulit famato N. & eius posteris, hanc gratiam, quód domũ, hodie sibi resignatam, reposita eadem 300, florenis summa, eximere posśint, quandocunq; voluerint, & bene poterint.

¶ Tu iuż Kupiec máiąc tákie wzdánie/ naymie záś przedawcy ón dóm/ z czynszu pewnégo/ wedle vmówy. Do kthórego náymu (ieśliby miał być) trzebá obudwu strón/ áby y Kupiec zeznał/ iż przedawcy náymuie: áby théż Przedawcá zeznał/ iż ón dóm/ nie innem Práwem/ iedno Práwem naymu/ Jure Arendę/ trzyma. Tákiego zeznánia Formy są pospolité/ álbo ich théż strony zániecháią/ tylko to Cyrográffem álbo Intercyzą miedzy sobą opátrzáią.

¶ A iż przy tákiem przedániu/ záwżdy sye to pokázuie/ iż óno Jmienie lepszé ieſt/ niż summá w Widerkauffie opisána: á tráfia sye téż na Przedawce chudobá táka/ iż nie ma czym wykupić/ y owszem iż mu wiecéy pieniedzy potrzebá/ dla te-

go one łáſke/ktora mu ieſt ku wykupieniu zoſtá-
wiona / y one lepſzość/ Práwem dziedzicznym/
temu ktho pierwey kupno ná Widerkauff ma/
odſtepuie: á Práwo widerkauffowe/ kthore ieſt
doczesne/ná wieczność/ ad Ius hæreditarium/
przez takie odſtąpienie/odmienia. Táka formá.

Formá odſtempku łáſki y lepſzości w Widerkaufie.

COram Iudicio perſonaliter comparens, famatus N. vltro recognouit & per expreſſum faſſus eſt ſe gratiam & omnem meliorationem, quę ipſi quoquo modo competit, & competere potuit, poſſitq;, ad domum in circulo Craco: inter N & N. domos iacen̄, cum omnibus iiſdem Iuribus, modis, & limitibus, quemadmodum ipſemet per ſucceſſionem hæreditariam ſiue hæreditarię reſignationis titulum, habuit, tenuit, & poſsidebat, effectualiter abſceſſiſſe, et condeſcendiſſe famato N. Nihil Iuris, dominii, proprietatis, & propinquitatis, ſuper eadem gratia, melioratione q; domus ſibi ſuiſq; poſteris, reſeruan̄: ſed illud totum in eundem N. efficaciſsime & vberrime in perpetuum, & Iure hæreditario transfundendo. Recognoſcens ſibi ab eodem N. pro hac gratia melioratione q; domus in toto ſatisfactum eſſe.

¶ Niektorzy ták czynią y zá rzecz beſpiecznieyſzą rozumieią/

szą rozumiecia/ y przystoyniey iest/ y pewniey wedle Práwá/ kiedy ten ktho kupi dóm ná Widerkauff/ y wzdánie ma ná Widerkauff. A chce potym mieć ná wieczność Práwem dziedzicznym: nie stára sye o to / áby mu Przedawcá odstąpił łáske wykupną/ álbo lepszość domu. Ale kupiwszy lepszość/ vczyni ták z vmówy spólney z Przedawcą. Zezna iż od przedawce pieniądze przyiął wedle Zapisu widerkauffowego/ y będzie go z nich kwitował. y zásye mu ón dóm / który tylko ná widerkauff miał/ wzda. A przedawcá potym po przyięciu onego wzdánia / dopiero mu ze wszystkim dziedzicznym Práwem/ nowe wzdánie czyni. A przeto wtákiey spráwie/ dwoiákiego wzdánia potrzebá / ták / iż then co ná widerkauff miał dóm wzdány/ zás go od przedawce z nowu ná wieczność przyymuie/ według form ná wieczność pierwey opisánych. A to bywa drógá pewnieysza ku otrzymániu Imienia Práwem dziedzicznym.

¶ Drógá pewnieysza ku odmienieniu wzdánia widerkauffowego w Wzdánie dziedziczne.

¶ Wiążą sye zá temi Zapisy/ Práwá kthóre Sąsiedzi miedzy sobą winni záchowywáć / około spólnego budowánia álbo murowánia ścian/ grodzenia płotów: wiele ieden drugiemu / á kiedy plácu swoiego vstępić winien/ kiedy nie winien. Tákże około pieców/ kominów/ dáchów/ okien/ rynien/ wychodów/ studzie/ stáien/ chlewów/ szczepienia drzew rozmáitych / násádzenia chmielów. Iáko sye w tym wedle Práwá álbo też y z zwyczáiu zá-

chowáć máią. O tym iest nieco napisano w Artykułoch fol.40.41. Wszákże ku szérszému wyrozumieniu/ około grodzenia płotów/czynienia dáchów/ to iest w Práwie opisánie.

KOżdy gruntu swoiego część winien grodźić/ nie wystepuiąc z gránic swoich. Bo ieśliby przez to niegrodzenie tráfiły sye iákie szkody Sąśiado wi/winien ie bedźie nágrodźić. A ieśli sye sáme-mu szkodá przyda/ sąśiad nie winien ich płáćić: ále sam sobie tákich szkód bedźie przyczyną. Iure Mun:Art:126.Spe:Sax:lib:ij,art:49.50.lib:iij,art:66. W Glóźie ták nápisano. Niektórzy powiádáią/ iż tхákie grodzenie/ma być ná zwysz/ iáko Człowiek: álbo iáko ieden śiedzec ná koniu / reką záśiąc może/á to pospolićie záchowuią. Niektórzy powiádáią/iż ná zwyż kolan: Niektórzy/iż to iest ná woléy Vrzedowéy/iáko ma być grodzóno: A to gdźieby w tym nie było tákiego zwyczáiu/ álbo Statutu osobliwégo.

¶ Ktoby sye o to stárał/áby miał cudzégo gruntu część záymowáć/álbo pośiádáć/á w tym był pokónány: tylo tráći swoiego/ile chćiał odiąć sąśiedzkiego. Spec:Saxon:lib:ij,Artic:50. in glosa.

¶ Ktho Imienie swoié prąćiem grodźi / ma ku gruntowi swoiemu/ końce prąćia/ álbo iáko zową/płoćine obráćáć: áby przez tho znano/ iże ón

plot iemu

płot iemu należy. Jáko też kiedy znáć chcemy czyia iest ściáná y komu należy/stąd dochodzą. S ktoréy stróny / gwoździowé głowy sye pokázują/ s ktoréy stróny gwóźdź biją/ thego ściáná iest. Ibidem in Textu & in Glosa.

¶ Kto grunt álbo rolą swoie/ chce ográniczyć/ wolno mu to vczynić iáko y czym sye mu będzie podobáło/wezwawszy ku temu sąsiádów/ ktorzy z drugiey stróny grunt máią.

¶ Drzewá wszelkie kto chce sádzić/ ma to czynić ná pięć stop od cudzéy gránice/ oprócz Oliwnego y figowego drzewá/które ma być sádzóné ná dziewięć stop od sąsiedzkiey gránice/dla tego/ iż sye tákie drzewá dáley rozkorzeniáią/y przez tho sąsiádóm szkodę przynoszą. Wszákże wtéy mierze/ iesli tho prawdá álbo nié/ każe sye Práwo Oraczów dokłádáć. Ale pospolicie w thym zwyczáiów/ z dawnégo záchowánia przystrzégáią. Ibidem in Textu & in Glosa.

¶ Zadnému sye nie godzi dáchu/swego budowánia ná cudzy grunt pusczáć/álbo co tákiego budowáć/skądby do sąsiadá ciec miáło. A tho sye ma rozumieć/iesliby nie było przyzwolenié sąsiedzkie: ále gdzieby sąsiad zezwolił/álbo ták óno budowánie Rok spokoiem stało / iuż ták dla téy dawnośći/ ón dách álbo ktoré inné budowánie

stać może.

ſtać może. Iure Munic:Art:126.S.S.lib:ij, Art:49.
¶ Jeſliby ktho ſąśiádowi ſwemu iákie Práwo poſtánowić miał/winien to vdziáłáć ſpólną vmówą y ſłuſznym poſtánowieniem. Ibidē Spec: Saxon:lib:ij,Artic: 49 in Gloſa.
¶ Jeſliby dwá ſąśiedzi mieli domy/o iedney ściênie/á dóm iednégo był vpádły/á ieden ſąśiad by to vrzedowi opowiedźiał. Vrząd roſkaże mu áby do dwu niedźiél obwárował/áby ſzkodá nie byłá. Potym do tegodniá. Potym do trzećiego dniá.Ná oſtátek/do dwu dniu.A gdźieby thego nie vczynił/thedy go Vrząd bedzie karał/ y winę z niego weźmie.A ſąśiádowi ſzkode obwáruie. A ieſliby ſąśiad nie ſkárżył przed Vrzedem/áni żądał o obwárowánié ſzkody/á wtym czáſye budowánié ná dóm ſąśiedzki vpádło / przedſye ſzkode bedzie winien nágrodźić.Albo drzewá álbo co tákiego coby ná plác ſąśiedzki vpádło/ ſąśiad bierze. Spec:Saxon: lib:ij,Art: 49 in Gloſa.

¶ To wſzyſtko co ſye ná ten czás przypiſáło/niechay bedźie ku czći á chwale pánu Bogu y ludźiom tych Práw niewiádómym ku przeſtrzeżeniu ſzkód y záchowániu ſpólney miłośći/ áż co potym pan Bóg wietſzego zdárzy.Amen.